

Nieuwe vriend

Dit is mijn vaders nieuwe vriend. Ze kennen elkaar al langer – samen zitten ze in mijn vaders stoel, de stoel waar niemand anders in mag zitten.

Het is geen gemakkelijk gezicht.

Mijn vader is volwassen, meer dan dat. En nu heeft hij een nieuwe vriend om hem te leiden. Het is een serieuze zaak: ze omstrengelen elkaar tot stikkens toe.

Mijn vaders nieuwe vriend is oud en Duits. Hij heet Alois, een naam als een syndroom. In zijn hoofd steken kleine ogen, daarboven een onstuimige haardos in een neurofibrillaire kluwen. Op zijn neus glimt een pince-nez, zo'n knijpbril met een gouden kettinkje eraan.

Mijn vaders vriend heeft spatjes, dat is nu wel duidelijk. Stel nooit vertrouwen in mannen die een knijpbril dragen. Die zijn erg bezig met zichzelf.

Het ziet er al met al naar uit dat ik ze op termijn naar het altaar moet begeleiden.

Ik weet wie u bent, zeg ik tegen mijn vaders nieuwe vriend. Ik heb u elders aan het werk gezien.

De dr. kijkt me aan.

Ik weet wat u komt doen, zeg ik. Ik ben op de hoogte

van uw modus operandi. Maakt u zich vooral geen illusies.

Jij, zegt dr. Alzheimer, jij hebt geen idee.

Vaders aders

De aders van mijn vader liggen boven op zijn huid. Daar kijk ik naar als kind: die armen, sterk.

Hoe gaat het jongen, is het druk bij de krant?

Op weg naar laten we zeggen zijn wandelclub. Een genootschap verborgen in de machtige heuvels naast de stad. Het is op de grens. De zomer geeft het land een duw omhoog; het lijkt groener dan vroeger en de bomen zwaaien alle kanten op. We moeten asperges kopen pa, voordat ze weer verdwijnen.

Hier was ik nog niet, en ook voor hem is het nieuw. Naast de kerk, in het dorps huis, in het zaaltje, de stoelen alvast in een kring om de koffietafel. Mijn vader komt er twee keer per week en ik wil het weleens zien. Ik moet hem vaker zien. Elke woensdag gaat Henk mee, de natuurgids, zijn oude kameraad, die haalt mijn vader 's ochtends op en brengt hem thuis. De wereld bracht prachtige mensen voort en soms zijn ze er ineens.

God wat leuk jongen, dat jij er nou bent.

Het begint met een voorstelrondje, alsof we gaan vergaderen, en iedereen vertelt elke keer hetzelfde. Gerrie doet de koffie. Joop zegt dat hij helemaal de normale

Joop is geworden. Vijftien maanden was hij marinier in Nieuw-Guinea, bij de papoea's. Iemand kreeg een pijl dwars door zijn lijf. 1959. Dat vergeet je niet. Daarna was hij veertig jaar postbode, bij het voetbal en het carnaval, en nu is Joop gelukkig hier.

Dit vertelt hij, en blijft het vertellen.

Zo zitten we om de koffietafel. Als hij aan de beurt is knijpt mijn vader in zijn grote handen. Daaruit is veel ontstaan: gisteravond dook thuis zomaar zijn eerste film-scenario op. 1966. Ambities van een twintiger, nauwgezette letters op vergeeld papier. Alles wat hij doet gebeurt nauwgezet, nog steeds, maar trager.

Dan zegt mijn vader: 'Ik heb een soort van vrije stroom gedachtes door de dag heen.'

Wat zijn zoon wil zeggen is: 'Jij bent erin geslaagd die stroom een leven lang nauwkeurig te coördineren.' Maar als het mijn beurt is tijdens het voorstelrondje vertel ik over de vrijheid die mijn vader me toestond, het begin van alles.

Zoveel moeilijker was het in 1966 om ambitieus te zijn.

Hoe gaat het jongen, is het druk op de krant?

Hans heeft de leiding. Hij noemt zijn wandelclub 'Inn De Natuur' – een inn is een herberg, maar dat had ik vast begrepen. Wandelen, soep koken, eieren bakken: dat is de beste dagbesteding. En anders doen ze iets anders. Hans houdt niet van het woord 'zorg', zegt hij, dat maakt het zo zorgelijk. Dus dit is buiten het reguliere. Hij zoekt naar het plezier van de dingen. Naar wat er allemaal nog mogelijk is. In de zorg, zegt Hans, gaat het meestal over wat niet meer mogelijk is.

Op de koffietafel staat een schaal met kartonnen kaartjes en elk kaartje heeft een woord of een begrip. Vertel daar eens wat over. Mijn vader krijgt het woord 'voedselketen' te verstouwen. Hij wrijft in zijn handen en zegt dan iets.

'Wat moet ik daar bij die mensen,' zei hij vanochtend, en hij weigerde mee te gaan. Had ik ook gedaan. Waarom zou ik naar een wandelclub gaan waarvan ik me geen lidmaatschap kan herinneren?

En daarna gingen we.

Op het kaartje van Ghile staat 'woeste branding', een dubbelbegrip dat hij als ex-Eritreeër lastig kan thuisbrengen. Ghile is hier als vrijwilliger, bezig met inburgeren. Hij leert woorden terwijl anderen ze vergeten. Zo heeft iedereen op de club wat aan elkaar.

Laten we koken. Mijn vader snijdt het brood en eet stiekem de pitjes. Ghile snijdt tomaat. Ik snij paprika. Joop roert de soep. Gerrie vult de kommen. Als we klaar zijn bakt Hans eieren met spek. Daarna ruimen we alles op. Joop steekt steeds zijn duim op naar mijn vader, die hetzelfde terugdoet. Nooit eerder zag ik hem zijn duim opsteken.

Mijn vader is wat hij nooit eerder was: afhankelijk. Zijn zelf bevochten vrijheid, naar mij verplaatst, geeft hij verwonderd op.

We wandelen naar de grens, een ooievaar scheert over het gras. Zo wit, ooievaarswit. Hans maakt stevige wandelingen naar steeds dezelfde plekken, modder aan de schoenen. De natuur blijft hoe dan ook. Mijn vader kent

dertig orchideeënsoorten. Ik vijf. De mannetjesorchis, pa. Het soldaatje, de gevlekte. Mopperend wijkt een vliegend beest uit voor mijn vader, dik lang lijf, dubbele vleugels, hoe heet het. Hoe noemen ze dat nou. Een libelle, pa. Ja, een libelle. Glazenmakers. Waterjuffers.

Ik draag mijn vaders naam. Ik heb mijn vaders aders. Alles erodeert. Het is de kunst te bewaren wat van waarde is.

Alles gaat kapot, jongen. Maar nondeju, wat is het hier toch prachtig.

Niks mis

Mijn vader gaat alleen die kamer binnen en een uur later komt hij naar buiten, arm in arm met zijn nieuwe vriend. Nu zijn ze voor altijd samen. Dr. Alzheimer is de pestkop van de middelbare school die alles beter weet. Iedereen is hem ondergeschikt. Het enige wat mijn vader vanaf nu te doen staat, is incasseren.

Tot nu toe liet dr. Alzheimer zich niet zien, al dacht ik hem soms te herkennen in een schaduw, een verkeerde beweging, een rare datum. In zijn zwijgen. Hier kon ook dr. Autonoom aan het werk zijn, of dr. Eigenwijs, twee vrienden die mijn vader al een leven lang ondersteunen.

Ik wist het wel. We wisten het wel. Maar de pestkop wist het beter.

Sindsdien rennen we achter mijn vader aan, en kijkt hij niet meer om.

Met mijn vader trouwens is tot op de dag van vandaag ‘niks mis’. Dat wil hij graag nog eens gezegd hebben.

Hoe is het met je geheugen, pa?

‘Nou, volgens de laatste berichten is er niks mis.’

Mijn vader heeft altijd gelijk. Hij praat nog steeds in grappen, een prima middel tegen al uw levensvragen.

Het zijn altijd goede grappen. Met intelligentie en humor kom je een heel eind, tijdens de laatste bokswedstrijd.

Niet iedereen begrijpt dat.

De arts van het ziekenhuis is geen arts maar een *physician assistant* en draagt een stethoscoop over zijn witte jas. Een witte jas, daar is mijn vader gevoelig voor in omgekeerde richting. Noem mijn vader anti-autoritair: op zolder liggen nog zijn woeste olieverfschilderijen tegen de oorlog in Vietnam.

Wat hij hier moet in dat kamertje, rare vragen beantwoorden alsof hij een proefwerk maakt, rekensommen, het is toch godvergeten ergerlijk.

Mijn vader in dat kamertje achterlaten, zoals hij zijn zoon vroeger achterliet op school tijdens de Cito-toets.

We tappen koffie uit een automaat op de gang. De muren van het ziekenhuis, kaler dan ooit. Folders over groepsgesprekken, lotgenoten, mantelzorgers. Er is alvast een wereld voor ons georganiseerd.

Terwijl mijn vader toch echt de enige is die dit overkomt. Niemand heeft zo'n vader, laat dat duidelijk zijn. Hij is zijn eigen domein.

Maar verder zijn we hartelijk welkom in dr. Alzheimers habitat, diens keizerrijk en tsarendom en heerschappij over het heelal.

In het kamertje krijgt mijn vader 'de diagnose' overhandigd.

Ten bewijze laat de physician assistant de hersens van mijn vader zien. Ze vullen het beeldscherm van de computer. Hij zoomt in, hij swipet door de hersens van mijn

vader alsof het websites zijn. Het werk van de dr. is duidelijk zichtbaar. De hersens trekken zich terug als een indrogende okkernoot.

Wat overblijft is lege ruimte.

Behalve als meneer wil meedoen aan een commercieel experimenteel onderzoek met een yoghurtdrink, zegt de physician assistant, komt hiermee een einde aan de behandeling.

‘Dat is dan allemaal weer prima geregeld,’ zegt mijn vader.

Met zijn diploma op zak verlaat hij het ziekenhuis, en komt er nooit meer terug.